

5549 sayılı Kanun'da yapılan bir diğer önemli değişiklik ise, yükümlülüklerin ihlal edilmesi halinde uygulanacak idari yaptırımlara ilişkin 13. maddede gerçekleşmiştir. Buradaki düzenlemelerden en dikkat çekici olanı, eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri ve diğer tedbirlere ilişkin yükümlülüklere uymayan yükümlülere Mali Suçları Araştırma Kurulu ("**MASAK**") tarafından uygulanacak beş yüz bin Türk Lirası idari para cezası ile başlayarak faaliyetlerin durdurulması, kısıtlanması veya faaliyet izin belgelerinin iptal edilmesine kadar uzanan sert ve kademeli yaptırımların öngörülmüş olmasıdır. Yine Madde 13(3)'te yapılan değişiklikle yukarıda sayılan yükümlülüklerle uymayan sorumlu yönetim kurulu üyesi veya üst düzey yöneticiye idari para

cezası uygulanması da söz konusu olacaktır. Bunlara ek olarak, MASAK'ın müşterinin tanınması ve devamlı bilgi verme yükümlülüğünü ihlal eden yükümlülere otuz bin Türk Lirası, şüpheli işlem bildiriminde bulunma yükümlülüğünü yerine getirmeyen yükümlülere ise elli bin Türk Lirası idari para cezası vereceği düzenlenmektedir. Kanunun 14. maddesi ayrıca işlem bildiriminde bulunmasının denetim elemanları ve mahkemeler dışında üçüncü kişilerle paylaşılması, bilgi ve belge verme ile muhafaza ve ibraz yükümlülüklerinin ihlalinin bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılmasını öngörmektedir. Dolayısıyla, usul ve esasları Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri ile diğer tedbirlere ilişkin yükümlülük ve uygulamalara uyum her zamankinden çok daha önemli bir hale gelmiştir.

İkincil mevzuatta yapılan iki önemli değişiklik: Tedbirler Yönetmeliği ve Uyum Programı Yönetmeliği

5549 sayılı Kanun'a dayanarak çıkarılan iki yönetmelikte de önemli düzenlemeler yapılmıştır. Bunlardan ilki Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin ("**Tedbirler Yönetmeliği**") bazı maddelerinde yapılan değişikliklerdir. 24 Şubat 2021 tarihli ve 31405 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren değişiklik ile birlikte serbest avukatların bazı faaliyetler bakımından yükümlü olarak değerlendirmelerine ilişkin kanun değişikliği ve ilgili yönetmelik arasında yeknesaklık sağlanmıştır. Tedbirler Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikle getirilen bir diğer önemli yenilik ise, esasen finansal yükümlüler açısından öngörülen bazı yükümlülüklerin, "Finansal Olmayan Belirli İş ve Meslekler" başlığı altında sınıflandırılan bazı yükümlüler için de uygulanacak olmasıdır. Buna göre, kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlar ile bu işlemlere aracılık edenler, ticaret amacıyla taşınmaz alım satımıyla uğraşanlar ile bu işlemlere aracılık edenler, noterler, savunma hakkı bakımından diğer kanun hükümlerine aykırı olmamak ve 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 35 inci maddesinin birinci fıkrası ile alternatif uyuşmazlık çözüm yolları kapsamında ifa edilen mesleki çalışmalar nedeniyle edinilen bilgiler hariç olmak üzere, taşınmaz alım satımı, sınırlı ayni hak kurulması ve kaldırılması, şirket, vakıf ve dernek kurulması, birleştirilmesi ile bunların idaresi, devredilmesi ve tasfiyesi işlerine

ilişkin finansal işlemlerin gerçekleştirilmesi, banka, menkul kıymet ve her türlü hesaplar ile bu hesaplarda yer alan varlıkların idaresi işleriyle sınırlı olmak üzere **serbest avukatlar[1]**, bir işverene bağlı olmaksızın çalışan serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirler, ve finansal piyasalarda denetim yapmakla yetkili bağımsız denetim kuruluşları “Finansal Olmayan Belirli İş ve Meslekler” olarak sınıflandırılmıştır. Önceki dönemde yalnızca finansa kuruluşlar için söz konusu olan teknolojik risklere karşı tedbir alınması, riskli ülkelerle ilişkilerde tedbir alınması ve Tedbirler Yönetmeliği’nin 26/A maddesinde düzenlenen sıkılaştırılmış tedbirlere ilişkin yükümlülükler bu iş ve meslek grupları açısından da zorunlu hale getirilmiştir.

1 Mayıs 2021 tarihli ve 31471 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren bir başka değişiklik ise kripto varlık hizmet sağlayıcıları ve tasarruf finansman şirketlerinin Tedbirler Yönetmeliği kapsamındaki yükümlüler arasına eklenmiş olmasıdır. Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, bunlarla ilgili yayınlanan MASAK rehberinde kripto varlıkların alım satımlarına elektronik işlem platformları üzerinden aracılık eden işletmeler olarak açıklanmıştır. Tasarruf finansman faaliyetleri de 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu’nda bir sözleşme kapsamında önceden belirlenmiş koşulların gerçekleşmesi şartıyla konut, çatılı iş yeri veya taşıtın edinimi için faizsiz finansman esaslarına göre belirli bir süre tasarruf edilmesi, müşterilere finansman kullandırılması ve toplanan tasarrufların yönetimi olarak tanımlanmıştır.

Tedbirler Yönetmeliği'ndeki bu değişikliklerin uygulama açısından oldukça önemli sonuçları olduğunu değerlendirmek yerinde olacaktır. Buna göre örneğin, yükümlüler kapsamında sayılan serbest avukatlar, yukarıda belirtilen faaliyetler ile sınırlı olmak üzere -örneğin şirket kurulması ya da ipotek tesisi söz konusu olduğunda- sürekli iş ilişkilerinde tutar gözetmeksizin, diğer işler açısından da işlem tutarı veya birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarının yetmiş beş bin Türk Lirasını aşması halinde kimliğe ilişkin bilgileri almak ve bu bilgilerin doğruluğunu teyit etmek suretiyle müşterilerinin ve müşterileri adına veya hesabına hareket edenlerin kimliğini tespit etmek ve işlemin gerçek faydalanıcısının ortaya çıkarılması için gerekli tedbirleri almak zorundadır. Bununla birlikte Tedbirler Yönetmeliği'ne eklenen 6/A maddesi ile

gerçek kişilerde uzaktan kimlik tespiti yapılmasının mümkün hale geldiğini belirtmek gerekir. Bir başka örnek olarak da finansal olmayan belirli iş ve meslekler arasında sayılan ticaret amacıyla taşınmaz alım satımına aracılık eden kimseler riskli ülkelerin vatandaşlarıyla girecekleri iş ilişkilerine ve işlemlere özel dikkat göstermek zorundadır. 1 Mayıs 2021 tarihli değişikliğin ardından ise tasarruf finansman şirketleri ve kripto varlık hizmet sağlayıcıları yükümlüler kapsamında yer aldığından gerektiği hallerde kimlik tespiti yapmak ve şüpheli işlem bildiriminde bulunmak durumundadırlar. Yönetmelikte düzenlenen yükümlülöklere aykırılık halinde taraflar, adli ve idari para cezası ile gerçek kişiler için hapis cezası tüzel kişiler içinse güvenlik tedbiri ile karşı karşıya kalabileceklerdir.

5549 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikleri takip eden bir diğer ikincil düzenleme ise Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülüklere Uyum Programı Hakkında Yönetmelik'te ("**Uyum Programı Yönetmeliği**") yapılan değişikliklerdir. Bu Yönetmelikte Finansal Grup kavramı detaylı şekilde açıklanmış olup, finansal grup olarak değerlendirilen işletmeler uyum programı ve kurum politikası oluşturma yükümlüsü haline getirilmiştir. Bunlara ek olarak kambiyo mevzuatında belirtilen A grubu müesseseler; finansman, faktoring ve finansal kiralama şirketleri, portföy yönetim şirketleri, kıymetli maden aracı kuruluşları, elektronik para kuruluşları, ödeme kuruluşları açısından da uyum programı oluşturma zorunluluğu getirilmiştir. Uyum programı yükümlülerinin ayrıca uyum görevlisi ve uyum görevlisi yardımcısı da ataması gerekmektedir. Yeni uyum programı yükümlüleri 1 Haziran 2021 tarihine kadar uyum görevlisi ve uyum görevlisi yardımcısı atamak, 1 Temmuz 2021 tarihine kadar ise uyum programlarını oluşturarak kurum politikası taahhüt formunu MASAK'a iletmek zorundadır.

Bir adım geriden

Bu değişiklikten önce bankalar, sermaye piyasası aracı kurumları ile sigorta ve emeklilik şirketleri gibi sınırlı sayıda kurum ve kuruluş uyum programı yürütmekle yükümlüydü ve dolayısıyla uyum programı çok yaygın bir uygulama alanına sahip değildi. Ancak bu son değişiklikler ile çok sayıda kurum ve kuruluşun uyum programı oluşturması söz konusu olacaktır.

Daha fazla detay

Gerek kanun gerekse de yönetmelik düzeyinde yapılan yakın tarihli değişikliklerle birlikte, suç gelirlerinin aklanması ile mücadele kapsamında iş hayatını önemli ölçüde etkileyecek düzenlemeler getirilmiştir. Bunlar neticesinde genel olarak yükümlü kişi, kurum ve kuruluşların kapsamı oldukça genişletilmiş, kripto varlık hizmet sağlayıcıları, tasarruf finansman şirketleri ve

bazı işlerle sınırlı olmak üzere serbest avukatlar yükümlü olarak tanımlanmış ve bunlara müşterinin tanınması ve şüpheli işlem bildirimi başta olmak üzere çeşitli yükümlülöklere getirilmiştir. Ayrıca uyum programı yürötmek, uyum görevlisi ve uyum görevlisi yardımcısı atamakla yükümlü olanların kapsamı genişletilmiştir ve bu çerçevede oluşacak ihlaller açısından şirketin faaliyetlerini sektöye uğratabilecek ve şirket yöneticilerini de etkileyebilecek çok ciddi yaptırımlar öngörölmüştür. Bu çerçevede, yükümlü olarak değörlendirilen kişi, kurum ve kuruluşların bu düzenlemelere uyumlu şekilde faaliyet göstermelerinin hayati öneme sahip olduğunu değörlendiriyoruz.

Katkılarından dolayı Latif Aktaş'a teşekkür ederiz.

[1] MASAK tarafından yayınlanan serbest avukatlar için öngörülen yükümlülöklere ilişkin temel esasların yer aldığı rehber <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/04/AVUKATLAR-EL-KITABI.pdf> adresinden ulaşabilirsiniz.